

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

48

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

BRNO 2007

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Rutt kay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Balázs Komoróczy, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Blanka Veselá

Technická redakce
Technical Editors

Dana Gregorová

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

48, 2007

90270/09

Obrázek na obálce
Cover illustration

Jeskyně Býčí skála. Geometrický vzorec, datovaný do eneolitu.
Býčí skála Cave. A geometric pattern dated to the Aeneolithic.

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

Copyright © 2007 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Kniha byla vydána s přispěním Akademie věd ČR

Tisk/Print Bekros

Pokyny pro autory na internetové stránce
Instructions to authors on internet pages

<http://www.iabrno.cz>

Tehdy došlo i k vydláždění celého prostoru žulovými kostkami. Sondy, které protaly střed náměstí ve směru S–J, zachytily pod terénem pouze tento stav, aniž by byly objeveny nějaké starší základy budovy, eventuálně jiné středověké situace. Několik zlomků středověké keramiky se ovšem podařilo nalézt v prostoru jihovýchodního rohu náměstí, při ústí ulice Hradilovy. Relikty dvou malých objektů, z nichž střepy pocházely, však nebylo možno interpretovat, neboť je takřka zlikvidovaly starší inženýrské sítě.

Hana Teryngerová

Resumé

Klimkovice (Bez. Nový Jičín). Lidická Str., Schloss, Parz. N. 105. Neuzeit. Siedlung – Stadt. Rettungsgrabung.

Klimkovice (Bez. Nový Jičín). Platz náměstí, Lidická Str., Parz. N. 561. Neuzeit. Siedlung – Stadt. Rettungsgrabung.

KRALICE NA HANÉ (okr. Prostějov)

„Kralický háj“ (průmyslová zóna města Prostějova). Vrcholný středověk, novověk. Sídliště, zaniklá středověká osada, rybníky. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum související s přístavbou logistického areálu firmy Spedition Feico, s.r.o., situovaného v Průmyslové zóně města Prostějova (podrobná charakteristika lokality – viz. kap. Neolit), poskytl i další terénní situace z období vrcholného středověku, které spojujeme na základě písemných pramenů se zaniklou osadou Stará Ves u Prostějova (Fojtík 2006b). Vedle četných keramických zlomků byl získán též soubor železných předmětů, obsahující např. torzo loveckého nože – tesáku. Zajímavým artefaktem je fragment dětské keramické hračky, zpodobňující ženskou

0 5 cm

Obr. 88. Kralice na Hané. Fragment dětské keramické hračky – ženské postavy s „kruselerem“. Kralice na Hané. Der Bruchteil des keramischen Kinderspielzeugs – die Figurine mit Kruseler.

postavu s „kruselerem“ (obr. 88), již lze datovat do 2. poloviny 14. stol. (z analogií např. Hoffman 1996, Abb. 48–51; Měchurová 1988, 74, tab. I:1, tab. II:1–2, tab. IV:1 a tab. V:1–2). Nejmladšími prozkoumanými objekty jsou vodoteče, dokládající vodní hospodářství, které bylo ve sledovaném prostoru vybudováno z podnětu vysokého úředníka zemských desek v Olomouci Heralta z Kunštátu, manžela Johanky z Kravař, někdy od 2. poloviny 15. století (Fojtík 2006a).

Pavel Fojtík

Literatura

Fojtík, P. 2006a: Kralice na Hané (okr. Prostějov), „Kralický háj“. *Přehled výzkumů* 47 (2005), 250–251.

Fojtík, P. 2006b: Zaniklá středověká osada Stará Ves u Prostějova ve světle nových archeologických výzkumů. *Štafeta (kulturní časopis Prostějovska)*, roč. 37 (2006), č. 1–2 (111–112), 33–39.

Hoffman, V. 1996: Mittelalterliche und frühneuzeitliche Spielzeugfunde aus Sachsen. *Arbeits- und Forschungsberichte zur sächsischen Bodendenkmalpflege* 38, 127–200.

Měchurová, Z. 1988: Drobná středověká plastika ve sbírkách Moravského muzea v Brně. *Časopis Moravského muzea, vědy společenské* 73, 71–78.

Resumé

Kralice na Hané (Bez. Prostějov). „Kralický háj“. Spätmittelalter, Neuzeit. Siedlung, Dorfwüstung Stará Ves, Teiche. Rettungsgrabung.

KRALICE NA HANÉ (okr. Prostějov)

„Kralický háj“ (průmyslová zóna města Prostějova). Středověk. Sídliště. Fortifikace. Záchranný výzkum.

Ve dnech 5.–20. listopadu 2006 byl realizován předstihový archeologický výzkum na ploše určené k výstavbě technologického centra ITC MICOS, s. r. o. Během výzkumu bylo prozkoumáno celkem 138 objektů, mezi nimi i několik středověkých. Vedle běžných sídlištních objektů se jednalo o roubenou studnu, ale především o fortifikaci, datovanou do 13.–14. století.

Z písemných pramenů vyplývá, že v prostoru dnešní průmyslové zóny se nacházelo několik rybníků, postupně budovaných v průběhu 15. století Janem Heraltem z Kunštátu na místě vysídlené osady Stará Ves u Prostějova a jen o něco později, na počátku 16. století, i městem Prostějovem. O přibližné poloze dvou z nich – „Kralického“ a „Vitkovského“ nás informuje První vojenské, tzv. „Josefské“, mapování tohoto prostoru, které proběhlo v letech 1764–1768 a 1780–1783 (rektifikace). Stopy zaniklé středověké osady jsme zachytili při všech výzkumech prováděných ve východní části průmyslové zóny a nebylo tomu jinak ani v případě firmy MICOS. Roubená studna z přelomu 14. a 15. století je v pořadí již třetím objektem tohoto typu odkrytým dosavadními výzkumy v tomto místě. Naprosto výjimečnou záležitostí, která jedinečným způsobem doplňuje dosavadní poznatky o charakteru středověkého osídlení v tomto prostoru, je částečně odkrytá fortifikace, chránící pravděpodobně drobné feudální sídlo. Dva příkopy, vnitřní

lichoběžníkovitého průřezu a vnější hrotitý, s meziprostorem vyplněným četnými prohlubněmi, jejichž význam lze jen odhadnout, ohraničovaly plochu o průměru 20 m. Podél vnitřní hrany lichoběžníkovitého příkopu byly v pravidelných rozestupech rozmístěny dřevěné kůly, zapuštěné až 1 m do podloží. Opevnění, datované především keramikou do 13. až 14. století, bylo v 15. století srovnáno se zemí.

Miroslav Šmíd

Resumé

Kralice na Hané (Bez. Prostějov). „Kralický háj“ (Industriezone der Stadt Prostějov). Mittelalter. Siedlung. Befestigung. Rettungsgrabung.

KRNOV (k. ú. Krnov-Horní předměstí, okr. Bruntál)

Bruntálská ulice, parcela č. 5783/I. Novověk. Hřbitov. Záchraný výzkum.

Součástí archeologického dohledu při výkopových pracích souvisejících s přeložkou plynovodu (NPÚ Ostrava akce č. 26/06) byla i dokumentace vybraných nálezových situací na stěnách výkopů. Stopy antropogenních aktivit byly zachyceny pouze na profilu P1 (A–B), na stěně výkopu situovaného cca 10 m paralelně se severní obvodovou zdí kostela sv. Benedikta. Tento chrám se nachází v Kostelci, což je původně velká kolonizační ves se řadovým půdorysem, od roku 1919 pak městská část Krnova. Jednotodnní zděná stavba se nachází na nízké terase nad inundací řeky Opavy. Její středověké jádro pochází z doby před polovinou 13. století. V průběhu roku 2003 proběhl v jeho interiéru zjišťovací výzkum (PÚO akce č. 11/03, viz Zezula 2006, 252).

V dokumentovaném úseku (profil P1) při kostele byla zachycena část kostelního hřbitova. Podloží je v těchto místech tvořeno šterkopískovou terasou s nesouvislým kvartérním sprašovým pokryvem o mocnosti cca 0,5 m. Svrchní část profilu s původními antropogenními uloženinami se nedochovala, původní terén byl pravděpodobně v minulosti snížen o cca 0,6–1 m v souvislosti s budováním přílehlé silnice. Do původního odstraněného terénu byly zahloboubeny hrobové jámy obsahující pohřby v rakvích. Dochovaly se pouze spodní partie pohřbů (zasahující pod úroveň povrchu podloží) s rakvemi, zdeformovanými tlakem nadložní zeminy (dorovnávková vrstva související pravděpodobně s budováním silnice a chodníku) a zátěží způsobenou výstavbou silnice a chodníku (víka vmáčknuta tlakem dovnitř rakví, bočnice dochovány zčásti). Rakve obsahují vnitřní polstrování (kůže, tkanina) a v některých místech byly zachyceny ve dvou úrovních nad sebou. Vzhledem k absenci vhodného datovacího materiálu lze registrované pohřby pouze obecně vročit do novověku.

František Kolář

Literatura

Zezula, M. 2006: Krnov (k.ú. Krnov-Horní předměstí, okr. Bruntál). Kostel sv. Benedikta, *Přehled výzkumů* 47, 252.

Resumé

Krnov (Kataster Krnov-Horní předměstí, Bez. Bruntál). Bruntálská Str., Parz. N. 5783/I. Neuzcit. Friedhof. Rettungsgrabung.

KUŽELOV (okr. Hodonín)

„Dřínová“. Střední doba hradištní. Sídliště. Povrchový sběr.

Při povrchovém sběru prováděném v roce 2006 Martinem Ďugou na katastru obce Kuželov byla v trati Dřínová objevena nová polykulturní lokalita. Její poloha na pravé terase bezejmenného pravého přítoku Zabařincového potoka o nadmořské výšce mezi 300–330 m je na ZM ČR 1 : 10 000 (list 35-11-23) určena okolím bodu o souřadnicích 255/150 mm od Z/J s. č. Nalezený soubor keramických zlomků lze klást do střední doby hradištní.

Jaromír Šmerda

Resumé

Kuželov (Bez. Hodonín). „Dřínová“. Mittlere Burgwallzeit. Siedlung. Terrainbegehung.

KYJOV (okr. Hodonín)

Svatoborská ulice, parc. č. 2510/36. Novověk. Město. Záchraný výzkum.

Na základě požadavku investora byl na parc. č. 2510/36 na k. ú. města Kyjova na Svatooborské ulici proveden koncem dubna 2006 záchraný výzkum formou sondáže, která měla za úkol především ověřit stávající situaci před realizací novostavby cukrárny. Lokalita je situována ZM 1 : 10 000, č. I. 34-22-02, od Z. s. č. 420 mm, od J. s. č. 212 mm.

Výzkumem byla zjištěna výrazná požárová vrstva, kterou bychom mohli datovat před rok 1730, kdy v těchto místech nebyla ještě zástavba, ale jednalo se zde o rozšířené vyústění komunikace, na jejíž ose později vznikla dnešní Svatooborská ulice. Poté došlo k vyrovnání terénu a byla tu realizována stavba objektu na kamenných základech, k němuž ze západní strany přiléhala cihlová destrukce. Tato stavební fáze zanikla opět po požáru, který lze podle převážně keramických nálezů datovat někam na rozhraní 18. a 19. století. Poté zde vznikla patrně kamenná podlaha (dlažba?). Teprve na ní byla recentní navázkou vytvořena dnešní úroveň terénu. Výzkum na ulici Svatooborské tak prokázal změny v uliční zástavbě města od 18. století po současný stav.

Jiří Kohoutek

Resumé

Kyjov (Bez. Hodonín). Svatooborská Gasse. Neuzcit. Stadt. Rettungsgrabung.

KYJOV (okr. Hodonín)

Ulice Újezd, č. p. 990. Středověk-novověk. Opevnění. Záchraný výzkum.

V červenci 2006 proběhl pod patronací Masarykova muzea v Hodoníně záchraný archeologický výzkum při výstavbě vedení NN v Kyjově na ul. Újezd poblíž prostoru